

VOX dentarii

ДЕКЕМВРИ 2024

ИНФОРМАТОР НА СТОМАТОЛОШКА КОМОРА НА МАКЕДОНИЈА

*Среќна
Нова Година*

2025

*Gëzuar
vitin e ri*

*Happy
New Year*

*Sretna Nova Godina, Yeni yiliniz kutlu olsun, Eutychismenos o Kainourgios Chronos,
Gott Nytt År, Snorhavor Nor Tari, Head uut aastat, Честита Нова Година,
Gilotsav Akhal Ts'els, Onnellista uutta vuotta, Glückliches Neues Jahr,
Feliz Ano Novo, Laimīgu Jauno Gadu, Vill Gléck am neie Joër, Is-sena T-tajba,
Laimingu Naujuju Metu, Gelukkig Nieuwjaar, An nou fericit, Stastny Novy Rok,
Srečna Nova godina, Un An Nou Fericit, Štastný nový rok, Srečno Novo Leto,
Z Novim godam, Feliz año nuevo, Szczęśliwego Nowego Roku, Boldog új evet,
Bonne année, Hamingjusamur Nýtt Ár, Z Novym Rokom, Gelukkig Nieuwjaar,
Felice anno nuovo, Snorhavor Nor Tari, Bon Any Nou, Glückliches Neues Jahr,
Gott Nytt År, Athbhliain faoi mhaise dhuit*

ПОШТАРИНА ПЛАТЕНА
ВО ПОШТА 1000 СКОПЈЕ

*Macedonian
Dental Chamber*

KaVo Primus 1058 Life

Rely on it.

Colour options

Paint colours metallic

- Night Blue metallic
- Smoky Blue metallic
- Blue Silver metallic
- Silver metallic
- Berry metallic
- Purple Red metallic
- Choc. Brown metallic

Paint colours plain

- Orange
- Apple Green
- Ocean Blue
- Dental White

Colours shown may not be exact due to reproduction limitations. (Please order the KaVo colour chart!)

Upholstery colours

- Black
- Night Blue
- Smoky Blue
- Ocean Blue
- Mint
- Greenery
- Emerald Green
- Anthraxite
- Pearl Grey
- Choc. Brown
- Purple Red
- Berry
- Ruby Red
- Orange

PROMEDIKA

TEL: 02 3248 413

Compact™ i Classic

Дентална единица

- ✓ **Терапевтско столче**
Мултифункционална безжична ножна педала.
- ✓ **Терапевтски работел дел:**
Црева од горе / црева од доле.
Тацна.
Touch Screen конзола.
1 x Мултифункционален пустер.
1 x светлечко турбинско црево со мидвест конекција.
1 x Vien-Air MCX / KaVo KL703 LED - трофазен микромотор со лед, без четкици.
1 x LM-ProPower Ultra - ултразвук со три наставци.
Опционално 5-ти инструмент (микромотор, турбинско црево, хелио, интраорална камера)
- ✓ **Асистентски работен дел:**
Прилагодливо сукциско рамо со флексибилен држач.
Систем за аспирација за приклучување на екстерен саугер.
Големо и мало црево за аспирација.
Опционално – трета позиција, пустер.
Конзола со движечки команди.
- ✓ **Фонтански дел:**
 - Стаклен плувалник.
 - Solanna LED рефлектор.
- ✓ **Гаранција - 2 години.**

PLANMECA

Издавачки совет:

Д-р Маријан Денковски, д-р Јордан Стојаноски,
д-р Агрон Пашоли, д-р Мирлинд Селими, д-р Мари-
рина Прентовска, д-р Оливер Манасиев, д-р Кон-
стантин Гетов, д-р Фатмир Ахмети, д-р Седат Алиу,
д-р Димитар Малешевски, д-р Дејан Ристевски,
д-р Арбен Асани, д-р Ѓорѓи Ников, доц. д-р Зоран
Шушак, проф. д-р Киро Папакоча, проф. д-р Кате-
рина Златановска, проф. д-р Наташа Тошевска
Спасова, проф. д-р Ана Белазелкова Грежловска

Главен и одговорен уредник:
Проф. д-р Марија Стевановиќ

Заменици на главниот
и одговорен уредник:
Проф. д-р Анета Миоска,
Доц. д-р Денис Бафтијари

Уредувачки одбор:

Сци. д-р Диана Терлевиќ-Дабик (Словенија),
Д-р Николај Шарков (Бугарија),
Проф. д-р Витомир Константиновиќ (Србија),
Проф. д-р Едит Џајанка (Албанија),
Проф. д-р Блерим Камбери (Косово),
Проф. д-р Иван Алајбег (Хрватска),
М-р д-р Акѓул Омерагиќ,
Д-р Стојче Ивановски,
Д-р Флорим Шишко

Компјутерска и
графичка обработка:
Октај Омерагиќ

Издавач:

Стоматолошка комора на Македонија
Ул: „Балзакова“ бр. 32, 1000 Скопје
Тел: 02/ 32 46 852
Жиро - сметка: 300000000477179
Депонент: Комерцијална Банка АД Скопје
ЕДБ: 4030996268633
www.skm.mk

Излегува трипати годишно во тираж:
3.000 примероци

Рекламен простор:

1. Надворешна корица 500 еур.
2. Прва страница (ЛОГО) 400 еур.
3. Втора и претпоследна
страница (корица) 400 еур.
4. Внатрешна страница 300 еур.
5. Закуп на втора рекламна страна 300 еур.

Плаќањето се врши врз основа на
доставени фактури во денарска против-
редност, според средниот курс на НБРМ
на денот на фактурирање.
СКМ не е обврзник за ДДВ.

7 IN MEMORIAM
Проф. д-р Марија Накова

8 Доделени ПОФАЛНИЦИ
„проф. д-р Драгољуб Велески“
за најдобрите дипломирани
студенти во учебната 2022-23
на стоматолошките факултети
во државата

9 15-ти Конгрес на К4 групацијата

**10 Полугодишен план за континуирано
стручно усовршување 2025**

**11 Изречени мерки за
незаконско рекламирање на
членови на Комората**

**12 Изменување на минималните
цени на определени услуги во
Минималниот ценовник**

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ТРУДОВИ

**32 Ефективност на ласерската ретракција
на гингивата компарирано со конвенционалната
ретракциона метода**
И. Стојаноски, М. Стојаноски, А. Мијоска

DORAMYCIN™

Spiramycin 3 000 000 IU

10 филм-обложени таблети

ВИСОКО ЕФИКАСЕН КАЈ ХРОНИЧНА И АГРЕСИВНА ПАРОДОНТАЛНА БОЛЕСТ

- Третман на стоматолошки инфекции кај возрасни пациенти
- 6-9 000 000 IU дефинирана дневна доза

WORLD MEDICINE
Pharmaceutical Company

БРОШУРАТА Е НАМЕНЕТА
ЗА СТРУЧНА ЈАВНОСТ

СТОМАТОЛОШКА
КОМОРА НА
МАКЕДОНИЈА

Почитувани колешки и колежи,

За жал, овој број ќе го зајочнеме со лоши вести. Со иага Ве известуваме дека проф. д-р Марија Накова, дојен на Македонската стоматолозија, по кратко и тешко боледување почина. Покрај бројните достигнувања од областа на стоматолозијата, Проф. д-р Марија Накова беше и претседател на Стоматолошка комора на Македонија. Подејални податоци за нејзината импресивна кариера ќе може да најдете на страниците на овој број на нашето списание.

Комисијата за доделување награди во состав: д-р Драги Ристов – претседател и д-р Катерина Цекова Јованова, на најдобрите дипломирани студенти на стоматолошкиот факултет во државата, согласно критериумите предвидени во Правилникот за доделување награди им додели пофалници „проф. д-р Драгољуб Велески“.

На 11 и 12 Октомври 2024 година се одржа петнаесеттиот по ред „Конгрес на нови технологии“, на К4 зградата. Оваа година домаќин беше здравствена комора на Р. Словенија, а претставник од СКМ беше проф. д-р Енис Реџеј, декан на стоматолошкиот факултет при Интернационалниот Балкански Универзитет. Во рамки на конгресот се одржа и работен состанок помеѓу коморите на кој присуствуваше претседателот д-р Маријан Денковски и поипредседателот д-р Јордан Стојаноски.

Во овој број објавен е и полугодишниот план за континуирано стручно совршување за 2025 година па може да ги одберете наситието на кои ќе земете учество.

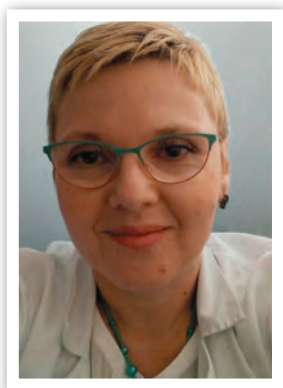
Кампањата за Светскиот ден на оралното здравје (WOHD) за 2025 година беше официјално претставена за време на Светскиот стоматолошки конгрес на FDI, кој се одржа во Истанбул на 12 септември 2024 година. Со ова се одбележува вториата година од кампањата за 2024-2026 година, „СРЕКНА УСТА Е...“, која има за цел да инспирира трајни и позитивни промени преку едукација на луѓето за клучната улога што здравата уста ја игра во нашиот живот.

На барање на доктори на стоматолозија, до Извршниот одбор е доставен предлог за намалување на минималните цени на определени услуги во Листата на стоматолошки услуги со минимални (референтни) цени.

И во овој број ќе објавиме стручен труд, но срдечно Ве покануваме да ни ги понудите Вашите искуства од секојдневната пракса или вашите научни достигнувања од областа на стоматолозијата. Дејални учесници за формирање на трудовите кои сакаат да ги објават може да најдете во упатствата за авторите сместени на последните страници на секој број на списанието.

На крајот, ви ја честитам од мое име и од името на тимот со кој го формираме секој нов број на Вех Денари новата 2025 година. Ви посакувам добро здравје, многу среќа и се разбира, голем успех на професионален план.

Срдечен поздрав,

Проф. д-р Марија
СТЕВАНОВИЌ

IN MEMORIAM

Проф. д-р Марија Накова

Проф. д-р Марија Накова - Прејседател на
Стоматолошка комора на Македонија 2010-2014

Со тага Ве известуваме дека проф. д-р Марија Накова, доајен на Македонската стоматологија, по кратко и тешко боледување почина.

Проф. д-р Марија (Благој) Накова е родена во 1946 год. во Радовиш, каде во 1965 год. го завршила средното образование, гимназија. На Медицинскиот факултет – Отсек за стоматологија, дипломирала во 1971. Со звањето специјалист по болести на устата и забите се здобила во 1975 год. Во 1976 год., на Медицинскиот факултет – Стоматолошки оддел во Скопје, магистрала и се здобила со научниот степен магистер на стоматолошки науки од областа болести на устата и пародонтот. Научниот степен доктор на стоматолошки науки од истата област го добила во 1980, со одбрана на докторската дисертација на Стоматолошкиот факултет во Скопје, како прв доктор на стоматолошки науки промовиран на Универзитетот „Кирил и Методиј“ во Македонија. Во 1971 год., како дипломиран стоматолог, на Клиниката за болести на устата и била одобрена изработка на темата: „Промени во протеинскиот состав на плунката при разни патолошки состојби во устата“, како стипендист на Републичкиот секретаријат за образование и култура. Во 1972 год. се вработила на Клиниката за болести на устата при ООЗТ Стоматолошки клиника и истата година била избрана за асистент. Во 1981 год. била избрана за доцент на Катедрата за болести на устата и пародонтот, а во 1986 за вонреден професор. Со звањето редовен професор се здобила во 1992, а во 1998 била преизбрана во истото звање. Својот насочен интерес и предизвикот за унапредување на лекувањето на прогресивната пародонтопатија професор Накова го продлабочила преку стручниот престој во Турку, Финска, кај реномираниот експерт за пародонтални заболувања проф. Паунијо Кејо. Од 1991 до 1997 била помошник на главниот и одговорен уредник на списанието Македонски стоматолошки преглед. Во периодот 1997 до 2000 год. била главен и одговорен уредник, а во 2005 била повторно избрана за главен и одговорен уредник, која функција ја обавува и денес. Професор Накова била раководител на Клиниката за болести на устата и пародонтот, а раководител на истоимената Катедра била во периодот 1994-1998 год. Во три мандатни периоди (1992/1994, 1994/96 и

1996/98) била продекан на Стоматолошкиот факултет во Скопје. Во три мандатни периоди, исто така, почнувајќи од 1998 до 2009, ја обавувала функцијата декан на Факултетот. Учесник е во изработката на два научни проекта: „Проучување на застапеноста на прогресивната пародонтопатија во СР Македонија и нејзините етиопатогенетски механизми“ (1979), „Процена на состојбата на оралното здравје и потребниот третман на населението во СР Македонија преку примената на базичните критериуми на Светската здравствена организација“ (1990). Проф. Накова била ментор во изработката на повеќе студентски трудови за конгресите на студентите по стоматологија, магистерски трудови и докторски дисертации. Професор Накова има објавено над 200 стручно-научни статии. Била член на Уредувачкиот одбор на Македонска стоматолошка библиотека, издадена по повод одбележувањето на 30-годишнината на Стоматолошкиот факултет во Скопје (1989) и главен и одговорен уредник на второто преработено издание Македонска стоматолошка библиотека (2004). Била уредник и автор е на повеќе поглавја („Неврофизиолошки и патогенетски карактеристики на болката“, „Болката како субјективен симптом во оралната патологија и пародонтологија“, „Диференцијално-дијагностички разлики помеѓу денталната, пулпалната и психогената болка“, „Менаџмент на болката“) во монографијата „За стоматолошката болка“, во издание на Стоматолошкиот клинички центар (1998). Проф. Накова била уредник на едисијата „Галерија на кадрите (1959-1999)“ издадена по повод јубилејот 45-години Стоматолошки факултет и на второто издание на „Македонска стоматолошка библиотека“, издадена по повод одбележувањето на 45-годишнината на Факултетот во 2004 год. Автор е на учебникот „Основи на оралната физиологија и биохемија“ (2002), „Орална патологија“ (2003) и „Практикум за орална патологија“ (2006). Проф. Накова била активно вклучена во работата на повеќе одбори и комисији на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет: во периодот од 1992 до 1998 год. била претседател на Наставниот одбор во повеќе мандати; член на Кадровскиот одбор (1992-1994), член на Комисијата за постдипломски студии (1992-1994) и член на Научниот одбор (1996-

1998). Од 2006 до 2008 била член на Републичкиот одбор за доделување на „Климентовата награда“. Од 1984 до 1986 год. проф. д-р Марија Накова била делегат на Стоматолошката секција во Македонското лекарско друштво. Била и член на Републичкиот синдикат на здравствените работници на Македонија (1984-1986). Проф. Накова била потпретседател на Здружението на стоматолозите од Македонија во повеќе мандатни периоди (1992-1999) и потпретседател на конгресните одбори на I-от и II-от конгрес на стоматолозите од Македонија (1994 и 1998) и на симпозиумите „Трансфер на науката“ (1995, 1996 и 1997). Во периодот од 1998 год. до денес, во рамките на Континуирана едукација, иницијатор е и организатор на повеќе семинари и курсеви за усовршување на знаењата на стоматолозите од Македонија. Во 2002 год., била иницијатор и реализатор на основањето додипломски студии на програмата за забни техничари и стручни стоматолошки сестри, а во 2003 год., иницијатор и реализатор на програмата за додипломски образовен процес во траење од 5 години според Европскиот кредит трансфер систем. Во 2005 год., како декан на Стоматолошкиот факултет, вовела компјутерска проверка на знаењата на студентите. За својата дејност, добитник е на повеќе одликувања и признанија: плакета на Стоматолошкиот факултет во Скопје по повод одбележувањето на 30-годишнината од неговото формирање (1989), плакета (1990) и повелба „Д-р Трифун Пановски“ (1995), двете од Македонското лекарско друштво, плакети на Стоматолошкиот факултет по повод 40-годишнината и 45-годишнината од неговото постоење (1999 и 2004). Биографијата на проф. Накова е објавена во седмото издание на „The International Directory of Distinguished Leadership“ на Американскиот биографски институт.

Слава и.

Доделени ПОФАЛНИЦИ „проф. д-р Драгољуб Велески“ за најдобрите дипломирани студенти во учебната 2022-23 на стоматолошките факултети во државата

Комисијата за доделување награди во состав: д-р Драги Ристов – претседател и д-р Катерина Цекова Јованова, на најдобрите дипломирани студенти на стоматолошките факултети во државата, согласно критериумите предвидени во *Правилникот за доделување награди* им додели пофалници „**проф. д-р Драгољуб Велески**“.

Изборот на најдобро дипломиран студент се врши од страна на секој од стоматолошките факултети, секоја учебна година, по критериуми за избор кои ги одредува факултетот, а податоците се доставуваат до Стоматолошката комора на Македонија.

Најдобрите дипломирани студенти на секој од стоматолошките факултети во државата се награду-

ваат на начин што, со одлука на Комисијата, им се дозволува да го полагаат стручниот испит кој го спроведува Стоматолошката комора на Македонија без материјален надоместок и им се доделува Пофалница „**проф. д-р Драгољуб Велески**“, во чест на првиот претседател на Стоматолошката комора на Македонија.

Со одлука на Комисијата за доделување награди, се наградуваат најдобрите дипломирани студенти во учебната 2022/2023 година на секој од стоматолошките факултети во државата, и тоа:

1. Д-р Нгадхњим Ајети

- од Факултетот за медицински науки - студиска програма стоматологија при Универзитетот во Тетово;

2. Д-р Јана Панчевска

- од Стоматолошкиот факултет - Скопје при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј“ во Скопје;

3. Д-р Сара Климоска

- од Стоматолошкиот факултет при Европскиот универзитет – Скопје и

4. Д-р Захарије Заков

- од Факултетот за медицински науки - студиска програма по дентална медицина при Универзитетот “Гоце Делчев“ – Штип.

На ден **05.12.2024 година** во просториите на Комората, Пофалниците свечено ги додели претседателот на Комисијата за доделување награди - д-р Драги Ристов.

15-ти Конгрес на К4 групацијата

На 11 и 12 Октомври 2024 година се одржа петнаесеттиот по ред конгрес на нови технологии на К4 групацијата. Оваа година домаќин беше здравствената комора на Р. Словенија. На конгресот учество зедеа еминентни доктори по стоматологија од сите држави во регионот и ги изнесоа своите искуства за најновите сознанија, искуства и методи во современата дентална медицина. Претставник од СКМ беше проф. д-р Енис Реџеп, декан на стоматолошкиот факултет при Интернационалниот Балкански Универзитет, кој зборуваше за компликации-

те и предизвиците во имплантологијата и сподели повеќе клинички случаи осврнуваќи се на хирушките, парадонтолошките и протетските аспекти при имплантирањето.

Во рамки на конгресот се одржа и работен состанок помеѓу коморите на кој присуствуваа претседателот Д-р Маријан Денковски и потпретседателот Д-р Јордан Стојаноски.

На состанокот се дискутираше за сите новини во здравствените системи во секоја земја член на групацијата, се дадоа предлози за други регионални соработки со земјите од

поширокиот регион и се продолжи со допрецизирањето на условите за учество на конкурсот за најдобри млади доктори каде право на учество ќе имаат сите млади доктори до 30 години. Тие ќе можат да презентираат свои сличаи од секојдневната пракса или свои научни трудови од разни области на денталната медицина, а за најдобрите ќе следува парична награда и можност за презентација на К4 конгрес.

За сите поединости околу овој конкурс СКМ дополнително подробно ќе ги извести своите членови.

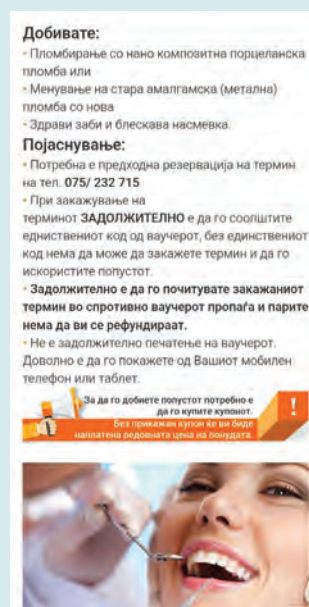
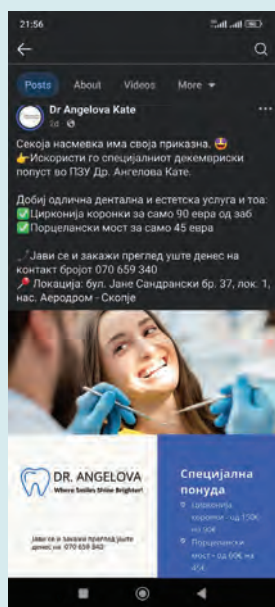
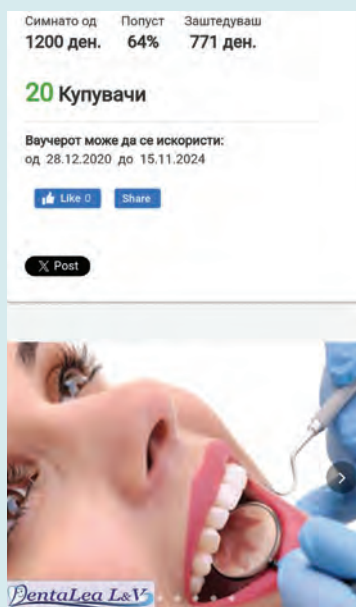

Изречени мерки за незаконско рекламирање на членови на Комората

Поради утврдено прекршување на подзаконските акти на Комората, односно **рекламирање со објавување цени на стоматолошки услуги кои се под минималните референтни цени** определени со Листата на стоматолошки услуги со минимални (референтни) цени од Стоматолошката комора на Македонија, Комисијата за стоматолошка етика и деонтологија на неколку доктори на стоматологија им изрече мерка опомена.

1. Д-р Елизабета Манојловска – ПЗУ “ЕЛИЗАБЕТА”
2. Д-р Кате Ангелова – ПЗУ “Д-р АНГЕЛОВА КАТЕ”
3. Д-р Дејан Трифуновски – Д&Д Дент
4. Д-р Тања Илиевска Зафировска – ПЗУ “ДЕНТАЛЕА ЛИВ”

Комората апелира до своите членови кои даваат услуги во приватни здравствени установи, при одредување на цените на услугите на приватните пациенти да

ги почитуваат минималните (референтни) цени кои се утврдени со акт на Комората, согласно одредбите на Законот за здравствената заштита.

О Д Л У К А

Жалбата број 14-144/6 од 10.03.2023 година на д-р Андреја Рендевски од Битола, ул. Ружа Делчева број 32 Битола, вработен во здравствена установа ПЗУ – ординација по општа стоматологија РЕНДЕВСКИ со седиште во Битола на ул. Ружа Делчева број 32, со број на лиценца 0002535, **СЕ УВАЖУВА.**

Одлуката на Првостепениот совет на Судот на честа на Стоматолошка комора на Македонија број 14-144/4 од 31.01.2023 година **СЕ ПРЕИНАЧУВА** и ГЛАСИ:

Обвинетиот д-р АНДРЕЈА РЕНДЕВСКИ од Битола, ул. Ружа Делчева број 32 Битола, вработен во здравствена установа ПЗУ – ординација по општа стоматологија РЕНДЕВСКИ со седиште во Битола на ул. Ружа Делчева број 32, со број на лиценца 0002535, **СЕ ОСЛОБОДУВА ОД ОБВИНЕНИЕ.**

Изменување на минималните цени на определени услуги во Минималниот ценовник

На барање на доктори на стоматологија, до Извршниот одбор е доставен предлог за **намалување на минималните цени** на определени услуги во **Листата на стоматолошки услуги со минимални (референтни) цени**, и тоа:

- за изработка на коронка безметална керамика;
- класичен фиксен ортодонтски апарат во една вилица и
- класичен фиксен ортодонтски апарат во две вилици.

Со Одлука на Извршниот одбор на Комората, во Минималниот ценовник, цените на услугите од точка 14 и точка 19 став 1 и 2 се менуваат и гласат:

14	Коронка безметална керамика	8.000,00 ден
19	- Класичен фиксен ортодонтски апарат во една вилица	21.000,00 ден
	- Класичен фиксен ортодонтски апарат во две вилици	40.000,00 ден

Согласно член 7 од Правилникот за формирање Листа на минимални (референтни) цени на приватните стоматолошки услуги, односно на стоматолошките услуги кои пациентите ги плаќаат со лични средства во приватните стоматолошки установи бр. 02-463/9 од 12.04.2024 г., содржината на Листата на услугите за кои Собранието на Комората го донесува овој акт за утврдување на минималните цени на приватните здравствени услуги, односно услугите кои пациентите ги плаќаат со лични средства согласно член 256 од Закон за здравствената заштита (Сл.весник на РСМ бр.30/2024), како и минималната (референтна) цена за секоја од наведените услуги, со посебен акт ја определува Извршниот одбор на Комората. Извршниот одбор на Комората актот го разгледува и го ажурира најмалку на секои 6 (шест) месеци.

**ВЕЛВЕТ
МОНЕО**

...е прва фирма на локалниот и регионалниот пазар која нуди услуги како:

**професионален
здравствен менаџмент**

**сметководствени услуги за
ординации**

**отварање и основање на
ПЗУ**

со над 20 години работно искуство

**Фокусирајте се
на пациентите,
а оставете го
бизнисот на нас!**

www.velvetmoneo.com

ХИРУРГИЈА НА ЛИЦЕ, ВИЛИЦИ И ВРАТ • MAXILLOFACIAL SURGERY •

Проф. НАУМОВСКИ

ПОЛИКЛИНИКА **Круна МС**[®]
од 1991

 krunams.com.mk

 krunams@t.mk

 02 3166 919

 071 266 919

ПРИДРУЖЕТЕ НИ СЕ ВО ДИГИТАЛНАТА РЕВОЛУЦИЈА ВО СТОМАТОЛОГИЈАТА

ПОЛИКЛИНИКА **Круна МС**[®]
од 1991

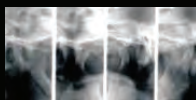
ДИГИТАЛЕН РЕНТГЕН ПАНОРАМИКС КАБИНЕТ

www.krunams.com.mk e-mail: krunams@t-home.mk Г.Т.Ц. кула 2, кат 2 тел: 3166-919 / 071 266 919

ОДБЕРЕТЕ ГО ФОРМАТОТ НА ДИГИТАЛНАТА СЛИКА

• Педијатриска панорамска слика
со најмало можно зрачење

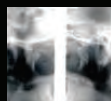
• Латерална ТМЗ слика - четири пресека
(со отворена и затворена уста)

• Сегментирана панорамска слика

• Панорамска слика без зглобови

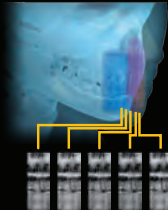
• Латерална ТМЗ слика - два пресека
(со отворена или затворена уста)

• Слика на параназални синуси

• Стандардна панорамска слика

• Ексклузивно: 2D + Програма
(седум пресека на поединечен сегмент)

**СЛИКАТА МОЖЕ ДА ЈА ДОБИЕТЕ
НА CD И НА E-MAIL**

ПРАВИЛНИКОТ Е УСВОЕН ЕДНОГЛАСНО НА ПРВАТА РЕДОВНА СЕДНИЦА НА СОБРАНИЕТО НА СТОМАТОЛОШКА КОМОРА НА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 256 став (1) точка 4 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14, 10/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16, 37/16 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 20/19, 101/19, 153/19, 180/19, 275/19, 77/2021, 122/2021, 178/2021 и 150/2022, 236/2022, 199/2023, 236/2023, 263/2023, 30/2024 и 74/24) и член 21 став 1 точка 18 од Статутот на Стоматолошката комора на Македонија (Службен весник на РСМ бр. 46/2023), Собранието на Стоматолошката комора на Македонија, на својата седница одржана на **12.04.2024 г.** донесе

ПРАВИЛНИК

ЗА ФОРМИРАЊЕ ЛИСТА НА МИНИМАЛНИ (РЕФЕРЕНТНИ) ЦЕНИ НА ПРИВАТНИТЕ СТОМАТОЛОШКИ УСЛУГИ, односно на стоматолошките услуги кои пациентите ги плаќаат со лични средства во приватни стоматолошки установи

1. ВОВЕДНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој акт се формира Листа на услуги со минималните (референтни) цени само на одредени, најчесто користени, приватни стоматолошки здравствени услуги во приватните стоматолошки установи кои ги вршат докторите на стоматологија кои се членови на Стоматолошката комора на Македонија, и тоа:

- вон мрежа на здравствени установи во Република Северна Македонија;
- за т.н. натстандардни услуги во приватните здравствени установи во мрежа на здравствени установи на Република Северна Македонија, кои не се опфатени во листата на услуги на ФЗО РСМ;
- за услуги во приватни здравствени установи во мрежата на здравствени установи на РСМ на осигуреници кои немаат активно осигурување или кои го немаат избрано за избран лекар докторот на стоматологија кој непосредно ја дава/изведува стоматолошката услуга.

За останатите стоматолошки услуги кои не се опфатени со оваа Листа на услуги, а кои се изведуваат во приватни здравствени установи, нема да се применуваат обврските за примена на минималните цени, така што секој доктор на стоматологија - член на Комората ќе може самостојно да ги утврди цените на услугите согласно со пазарните цени.

Член 2

Листата не се однесува на начинот на плаќање на стоматолошките здравствени услуги кои здравствените установи ги даваат на осигурените лица во примарната здравствена заштита на товар на средствата за задолжително здравствено осигурување на Фондот за здравствено осигурување на Македонија.

2. ЦЕЛИ НА ФОРМИРАЊЕ ЛИСТА НА УСЛУГИ СО МИНИМАЛНИ ЦЕНИ НА ПРИВАТНИТЕ УСЛУГИ

Заштита на правата на пациентите

Член 3

Со формирање на Листа на услуги со минимални цени на приватните стоматолошки услуги, целта е да се обезбеди квалитетна и континуирана здравствена заштита во согласност со тековните достигнувања во здравството и медицината, во рамките на системот за здравствена заштита и здравственото осигурување, соодветна на поединечните потреби на пациентот, со отсуство на каква било психичка и физичка злоупотреба, со целосно почитување на достоинството на неговата личност и во негов најдобар интерес, заштита на пациентите и јасна, точна и целосна информација, без каква било измама или лажно преставување и забрана на нелојална конкуренција.

Пациентот не смее да биде оштетен со користење на неквалитетен стоматолошки материјал или опрема и секој пациент има право на квалитетна стоматолошка услуга.

Заштита на членовите на Комората

Член 4

Со пропишување на минимални цени, Комората ќе ја следи и надгледува работата на нејзините членови, ќе ја поттикнува нивната постојана едукација и следење на научните наоди за стоматолошките материјали и опрема.

Заштита на стоматолошката професија

Член 5

Регулирањето на цените на приватните стоматолошки услуги во приватните стоматолошки установи, преку утврдување на минимални цени, согласно начинот и постапката утврдени во овој Правилник, има за цел да обезбеди:

- еднаков пристап на пациентите до истата услуга во цела држава;
- унапредување на посветеноста во правилно и квалитетно пружање на стоматолошка услуга;
- најниската цена на услугата да се процени во согласност со пазарните цени;
- да се обезбеди висококвалитетна стоматолошка нега и грижа во согласност со употребата на соодветен стоматолошки материјал и
- зајакнување на меѓусебното почитување и доверба меѓу докторите.

3. СОДРЖИНА

Член 6

Пропишаната Листа на услуги со минимални цени ја опфаќа цената на материјалот, работната рака и сите контролни прегледи.

Цената на услугата се однесува на сите приватни стоматолошки услуги, без оглед на нивните натамошни модификации (*џр. композицијно џолнење џогразбира еднослоен, џовеќеслоен, функционален иџн.*)

Член 7

Содржината на Листата на услугите за кои Собранието на Комората го донесува овој акт за утврдување на минималните цени на приватните здравствени услуги, односно услугите кои пациентите ги плаќаат со лични средства согласно член 256 од Закон за здравствената заштита (*Сл.весник на РСМ бр.30/2024*), како и минималната (референтна) цена за секоја од наведените услуги, со посебен акт ја определува Извршниот одбор на Комората.

Извршниот одбор на Комората актот наведен во претходниот став го носи со двотретинско (2/3) мнозинство.

Извршниот одбор на Комората актот наведен во претходниот став го разгледува и го ажурира најмалку на секои 6 (шест) месеци.

4. МЕРКИ ЗА НЕПОЧИТУВАЊЕ НА ЛИСТАТА НА УСЛУГИ СО УТВРДЕНИ МИНИМАЛНИ (РЕФЕРЕНТНИ) ЦЕНИ

Член 8

За истакнување на цените на стоматолошките услуги, како и нивно рекламирање во медиуми, електронски гласила, социјални мрежи и сл., кои се под најниските определени цени пропишани од Комората, Комисијата за стоматолошка етика и деонтологија на член на Комората може да изрече казнена мерка - **опомена**.

Член 9

Пружање на стоматолошки услуги по цена пониска од минимално определената со Листата, претставува **потешка повреда** во смисла на одредбите од Деловникот за работа на Судот на честа на Комората, како и повреда на одредбите од Кодексот на стоматолошка етика и деонтологија.

За сторената повреда, Судот на честа може да изрече една од следните казнени мерки: **опомена, јавна опомена, забрана за учество во работата на органите на Комората, времено и трајно одземање на лиценца и парична казна**.

Начинот на водење на постапката и изрекување на мерките за сторени повреди се определуваат со Статутот на Комората и со Деловникот за работа на Судот на честа на Комората.

5. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 10

Овој акт стапува на сила на денот на донесување од Собранието на Комората.

СОБРАНИЕ НА СТОМАТОЛОШКА КОМОРА НА МАКЕДОНИЈА,

Претседател,
д-р Борис Стојанов

Извршниот одбор на Стоматолошката комора на Македонија, врз основа на член 27 став 2 точка 22 од Статутот на Стоматолошката комора на Македонија (Службен весник на РСМ бр. 46/23) и одредбите на Правилникот за формирање листа на минимални (референтни) цени на приватните стоматолошки услуги, односно стоматолошките услуги кои пациентите ги плаќаат со лични средства во приватни стоматолошки установи бр. 02-463/9 од 12.04.2024 г., на четвртата седница одржана на 24.04.2024 година ја донесе следната:

Bordi Ekzekutiv i Odës Stomatologjike të Maqedonisë, bazuar në nenin 27 paragrafi 2 pika 22 të Statutit të Odës Stomatologjike të Maqedonisë (Gazeta zyrtare e RMV nr. 46/23) dhe dispozitat e Rregullores për formimin e listës së çmimeve minimale (referencë) për shërbimet stomatologjike private që pacientët i paguajnë me fonde personale në ambientet private stomatologjike nr. 02-463/9 data 12.04.2024 v. në seancën e katërt të mbajtur më 24.04.2024 solli në vijim:

ЛИСТА

на стоматолошки услуги со минимални (референтни) цени

LISTA

e shërbimëve dentare me çmime minimale (referente)

БР.НР.	ВИД НА УСЛУГА / ЦОЛ И ШНЕРВИМ	ЦЕНА / СММИ ден / ден
20	Алајнери во една вилица / Алајнера në një nofull	80.000,00
	Алајнери во две вилици / Алајнера në dy nofulla	150.000,00
21	RPE – хиракс, Quad helix/ RPE – hiraaks, Quad helix	18.000,00
22	Поставување на ретејнер / Vendosja e retejnerit	5.000,00
23	Преглед, информација на пациентот или родителите за суштината и текот на операцијата, времетраењето и можните компликации (за време на операцијата и постоперативно) со RTG анализа и планирање на интервенцијата Kontrollim, informacion për pacientin ose prindërit për thelbin dhe rrjedhen e operacionit, kohëzgjatjen dhe komplikimet e mundëshme (gjatë operacionit dhe pas operacionit) me analizë me RTG dhe planifikimin e ndërhyrjes	2.000,00
24	Хируршка екстракција / Nxherja kirurgjike	3.500,00
25	Апикотомија/Цистектомија / pikotomia/Cistektomia	6.000,00
26	Вадење на импактиран / семиимпактиран заб Nxherja e një dhëmbi të impraktuar / gjysmë të impraktuar	6.000,00
27	Конзервативен третман на ороантрална комуникација Trajtimi konservativ i komunikimit oroantral	3.000,00
28	Хируршки третман на ороантрална комуникација (синус пластика) Trajtimi kirurgjik i komunikimit oroantral	9.000,00
29	Хируршко експонирање на импактиран заб (кортикотомија и фенестрација) Ekspozimi kirurgjik i një dhëmbi të impraktuar (kortikotomi dhe fenestrim)	6.000,00
30	Френулопластика / Frenuloplastika	4.000,00
31	Екцизија (на лгавицата) / Ekcizion (i mukozës)	1.500,00
32	Препротетски хируршки интервенции на косени ткива по квадрант (туберпластика, одонтом, алвеолопластика) Ndërhurjet kirurgjike paraproetike të indeve koskore me kuadran (tuberplastikë, odontoma, alveoloplastikë)	6.000,00
33	Препротетски хируршки интервенции на меки ткива (епулис, фибром, корекција на плика) Ndërhurjet kirurgjike paraproetike të indeve të buta (epulis, fibrom, korrigjim i plikës)	4.000,00
34	Аугментација на коскен дефект (без аугментациски материјал) Augmentim i defekteve koskore (pa material augmentues)	4.000,00
35	Ендоосален имплант еднофазен / Implant endoosaal njëfazësh	24.000,00
36	Ендоосален имплант двофазен / Implant endoosaal dyfazësh	30.000,00
37	Подигање на синусна мембрана (хируршка подготовка) Ngritje të membranës sinusale	15.000,00

БР.НР.	ВИД НА УСЛУГА / ЦОЛ И ШНЕРВИМ	ЦЕНА / СММИ ден / ден
1	Преглед/ Ekzaminim	500,00
2	Прва помош (санирање на акутна пулпитична болка, трепанација и дренажа, инцизија на апсцес) / Ndihma e parë (trajtimi i dhimbjes akute të pulpës, trepanimi dhe drenimi, incizioni i abscesit)	500,00
3	Анестезија/ Anestezi	300,00
4	Вадење на заб / Nxherja e dhëmbit	300,00
	- млечен заб / dhëmb qumshiti	300,00
	- траен заб / dhëmb i përhershëm	1.000,00
5	Пломбирање на заб/ Mbushja e dhëmbëve Согласно Правилник за содржина и начин на остварување на правата и обврските од задолжителното здравствено осигурување (4 декември 2014), член 34, ФЗОРСМ, (Лекувањето на болните, повредените и другите видови на стоматолошка помош опфаќа: терапија на кариесот со полнење на предните заби со двокомпонентен композитен материјал, еднокомпонентен материјал, нанокомпозит и со амаламски полнење на другите заби, ендодонска терапија со дефинитивно полнење на канали, заболување на парадонмот, терапија на меките ткива, уста и плувачните жлезди и вадење заби.), Në bazë të Rregullores për përmbajtjen dhe mënyrat e ushtrimit të të drejtave dhe detyrimeve nga sigurimi i detyrshëm shëndetësor(4 dhjetor 2014), neni 34, FSSHVM, (Trajtimi i të sëmurëve, të lënduarve dhe llojeve të tjera të kujdesit dentar përfshin: terapinë e kariestit me mbushje të dhëmbëve të përparmë me material kompozit dv përбërës, një përбërës material.	1.200,00

38	Отстранување на ендоосеален имплантат / Largimi i implantit endoosseal	6.500,00
39	Запирање на обилно крварење од уста (со сугура, лигатура) Ndalimi i gjakderdhjes së madhe nga goja (me suture, ligatur)	3.000,00
40	Жермектомија / Zhermektomiја	7.500,00

Согласно одредбите на Правилникот за утврдување на критериуми за огласување и рекламирање на стоматолошките здравствени установи бр.02-463/11 од 12.04.2024 г., при рекламирањето на стоматолошките здравствени установи не е дозволено рекламирање со објавување на цени кои се под минималните референтни цени определени од Стоматолошка комора на Македонија за услугите кои се дел од актот определен со Закон.

Нè pèppуthje me dispozitat e rregullorës pèr pèrcaktimin e kritereteve pèr reklamimin dhe reklamimin e objekteve shëndetësore stomatologjike nr.02-463/11 prej 12.04.2024 në reklamim e institucioneve shëndetësore stomatologjike nuk lejohet reklamimi me publikimin e çmimëve që janë nën çmimet minimale referente të përcaktuara nga Oda Stomatologjike e Maqedonisë për shërbimet që janë pjesë e aktit e përcaktuar me ligj.

За истакнување на цените на стоматолошките услуги, како и нивно рекламирање во медиуми, електронски гласила, социјални мрежи и сл., кои се под најниските определени цени пропишани од Комората, Комисијата за стоматолошка етика и деонтологија може да изрече казнена мерка – опомена на член на Комората.

Пружање на стоматолошки услуги по цена пониска од минимално определената со оваа Листа претставува **потешка повреда** во смисла на одредбите од Деловникот за работа на Судот на честа на Комората, како и повреда на одредбите од Кодексот на стоматолошка етика и деонтологија.

За сторената повреда, Судот на честа може да изрече една од следните казнени мерки: **опомена, јавна опомена, забрана за учество во работата на органите на Комората, времено и трајно одземање на лиценца и парична казна.**

Пër evidentimin e çmimëve të shërbimëve stomatologjike, si dhe reklamimin e tyre në media, buletinet elektronike, rrjetet sociale etj., të; cilat janë nën çmimet më të ulëta të përcaktuara nga Oda, Komisioni i Etikës dentare dhe Deontologjisë mund të nxjërë një masë – qortim të anëtarit të Odës.

Ofrimi i shërbimëve stomatologjike me një çmim më të ulët se minimumi i përcaktuar në këtë listë është **shkelje e rëndë** për sa i përket dispozitave të Rregullorës së punës së gjykatës së Nderit të Odës, si dhe shkelje e dispozitave të Kodit të Etikës dhe Deontologjia Dentare.

Për shkeljen e kryer, Gjykata e Nderit mund të shqiptojë njërën nga këto masa ndëshkuese: vërejtje, vërejtje publike, ndalim për pjesëmarrje në punën e organeve të Odës, heqje të përkohshme dhe të përhershme të licencës dhe gjобë.

**СТОМАТОЛОШКА КОМОРА НА МАКЕДОНИЈА
ODA STOMATOLOGJIKE E MAQEDONISË**

ИЗВРШЕН ОДБОР / BORDI EKZEKUTIV

Д-р Мирлинд Селими

6	panokpozit dhe me mbushje amalgame në dhëmi të tjerë, terapi endodontike me mbushje definitive të kanaleve, sëmundjeve periodontale, terapi të indëve të buta, gojë dhe gjëndrave të pëshlymës dhe nxerje dhe mbësh.) за т.н., „фондовски“ пломби на другите заби, односно забиге во бочна регија (премолари, молари) се сметаат само амалгамските полнења. vetëm mbushjet me amalgamë konsiderohen për të ashtuquajturat mbushjeje Fondovike të dhëmbëve të tjerë, nga dhëmbëve në regionin lateral (premolaret, molaret). Пародонтален третман (чистење забен камен и меки наслаги) / Trajtimi periodontal (pastrimi i gurëve dhe depositave të buta)	1.600,00
7	Ендодонтска терапија / Terapija Endodontike рачна обработка на коренски канал / trajtimi manual i kanalit të grënjës машинска обработка на коренски канал/trajtimi makinerik i kanalit të grënjës интерсеансно полнење на коренски канал mbushje ndërmjet seansore të kanalit të grënjës дефинитивна обтурација на коренски канал obturimi përfundimtar i kanalit të grënjës ревизија на ендодонтска терапија (канал) revizioni i terapisë endodontike (kanali)	800,00 1.200,00 400,00 500,00 1.500,00 600,00
8	Залевање на фисури/ Vulojse e fisurave	600,00
9	Преќривање на пулла (директно, индиректно) / Veshje pulpe (direkte, indirekte)	600,00
10	Недоаѓање на закажан термин/ Mosardhja e afatit të saktuar	500,00
11	Специјалистичка преглед и/или на РТГ - ортопантомографска снимка со презентација на план за третман Eksaminim specialistik dhe/ose RTG – ortorantomografi me paraqitjen e planit të trajtimit	2.000,00
12	Акрилатна протеза / Proteza akrilate	9.000,00
13	Метал керамичка коронка /Kuroga metalkeramike	4.000,00
14	Коронка безметална керамика / Kuroga keramike pa metal	8.000,00
15	Визил скелетирана протеза (без атечмени) / Vizil proteza e skeletizuar (pa atacmena)	18.000,00
16	Специјалистички преглед / Eksaminim specialistik	2.000,00
17	Ортодонтска анализа на модели и/или на РТГ-ортопантомографска снимка со презентација на план за третман Analiza ortodontike e modeleve dhe/ose RTG ortorantomografia me prezantimin e një plani për trajtimin	3.000,00
18	Активен мобилен ортодонски апарат / Aparat mobil ortodontik aktiv	15.000,00
19	Класичен фиксен ортодонски апарат во една вилица / Aparat ortodontik fiks klasik në një nofull	21.000,00
	Класичен фиксен ортодонски апарат во две вилицы / Aparat ortodontik fiks klasik në dy nofulla	40.000,00
	SL фиксен или лингвален ортодонски апарат (една вилица) / Aparat ortodontik fiks ose gjuhësor SL (një nofull)	50.000,00
	SL фиксен или лингвален ортодонски апарат (во две вилицы) / Aparat ortodontik fiks ose gjuhësor SL (në dy nofulla)	90.000,00

ПРАВИЛНИКОТ Е УСВОЕН ЕДНОГЛАСНО НА ПРВАТА РЕДОВНА СЕДНИЦА НА СОБРАНИЕТО НА СТОМАТОЛОШКА КОМОРА НА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 21 став 1 точка 18 од Статутот на Стоматолошката комора на Македонија (Службен весник на РСМ бр. 46/2023), Собранието на Стоматолошката комора на Македонија, на својата седница одржана на 12.04.2024 г. донесе

ПРАВИЛНИК

за утврдување на критериуми за огласување и рекламирање на стоматолошките здравствени установи

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

ЧЛЕН 1

Со одредбите на оваа Правилник се утврдуваат критериуми за огласување и рекламирање на стоматолошките здравствени установи, како и начинот на рекламирање на докторите на стоматологија - членови на Комората (во натамошниот текст само доктори), без разлика на нивниот статус на давање стоматолошка заштита (*носиџел на дејност во џривајна здравствена установа, сојсџвеник на установа или комерџијална комџанија, вработен иџн.*)

ЧЛЕН 2

Секој член на Комората има обврска писмено да ја извести Комората доколку има сознание за каква било форма на незаконско рекламирање, без оглед на упатствата на работодавачот или работната обврска што му е наметната на членот на Комората.

II. НАЧИН НА РЕКЛАМИРАЊЕ И ОГЛАСУВАЊЕ

ЧЛЕН 3

Рекламирање на работата на стоматолошката здравствена установа е дозволено само доколку установата поседува соодветно решение – дозвола за работа од министерот за здравство, а докторот поседува соодветна лиценца за работа. При рекламирањето во јавните гласила е дозволено и да се соопшти:

- Името на стоматолошката установа;
- Локација и адреса;
- Просторот и опременоста;
- Методите на лекување кои се применуваат;
- Кадарот со кој располага стоматолошката установа,
- ценовник на здравствените услуги и
- лого, односно заштитен знак на здравствената установа.

ЧЛЕН 4

Докторот може да постави табла (натпис) до влезот на градбата каде што е седиштето на стоматолошката установа, како и на влезната врата на стоматолошката здравствена установа.

Таблата од став 1 на овој член задолжително треба да содржи: назив и седиште на здравствената установа утврдени со доволата за работа, вид на здравствената дејност која ја врши, ниво на здравствена заштита, дејност и специјалност, работно време на здравствената установа, име и презиме на на давателот/ите на стоматолошка услуга и нивната специјалност согласно лиценцата за работа која ја поседуваат.

Таблата не смее да содржи податоци со неистинита содржина.

ЧЛЕН 5

Докторот може да се рекламира во дневниот, неделен или месечен печат, стручни списанија и во други облици на огласување, почитувајќи ги етичките стручни и научни принципи на стоматолошката професија и во согласност со одредбите на Кодексот за стоматолошка етика и деонтологија, одредбите од овој Правилник и други прописи поврзани со рекламирањето на членовите на Комората и стоматолошките здравствени установи.

ЧЛЕН 6

Докторот може да учествува во радио или телевизиска емисија со наведување на лични информации (име и презиме, вид на лиценца за работа која ја поседува) како и информации поврзани со здравствената установа каде ја врши дејноста (ординација, поликлиника, универзитетска клиника, високообразовна установа и сл.).

ЧЛЕН 7

Фотографиите, сликите и другите визуелни решенија мора да бидат во согласност со етичките принципи и не смеат да го доведуваат во заблуда или да го залажуваат пациентот.

ЧЛЕН 8

Докторот може да се рекламира на слободни медиуми - интернет, веб-страница и други форми на рекламирање на социјалните мрежи, на начин што ќе обезбеди релевантни информации за пациентите.

III. НЕЛЕГАЛНО ОГЛАСУВАЊЕ/рекламирање

ЧЛЕН 9

Забрането е рекламирање на здравствената дејност, односно на здравствените установи кое е залажувачко, недостојно или преку кое се вршат споредби со други здравствени дејности или установи, забрането е преувеличување на придобивките од самите услуги и преувеличување на процедурите кои се користат како вообичаени процедури во секојдневната стоматолошка пракса.

ЧЛЕН 10

Докторот стоматолог не смее да се служи со звања кои не ги стекнал легално, односно не му се доделени официјално од надлежните научни, стручни институции, организации или државни органи.

Не е дозволено користење на лажни звања што не се во согласност со фактичките квалификации, а посебно ако имаат рекламен карактер.

ЧЛЕН 11

При рекламирање, пациентите не смеат да се доведуваат во заблуда, со давање лажни информации.

ЧЛЕН 12

Не е дозволено рекламирање надвор од регистрираната дејност, односно дејност што го надминува делокругот на професијата или навлегува во областа на работа на други специјалности и предизвикува нелојална конкуренција.

При рекламирањето на стоматолошките здравствени установи во јавните гласила, не е дозволено да се употребуваат атрибутите: најдобри, најефикасни, најбрзи, најбезбедни, најевтини, бидејќи тоа претставува самопрогласување на врвен авторитет без аргументи.

При рекламирањето на стоматолошките здравствени установи не е дозволено рекламирање со објавување на цени кои се под минималните референтни цени определени од Стоматолошка комора на Македонија за услугите кои се дел од актот определен со Закон.

ЧЛЕН 13

При рекламирање, докторот не смее да и соопшти на јавноста информации за болеста и лекувањето на малолетен пациент.

Не смее јавно да се изразуваат впечатоци за социјалниот статус и семејните околности на детето на пациентот. Давањето детали за болеста на малолетниот пациент не е етичко дури и кога за тоа постои согласност од родителот или старателот, доколку тоа може да го стигматизира пациентот.

Докторот не смее да открива детали за здравствената состојба на малолетниот пациент во јавноста, дури и кога неговото име не се споменува, а неговиот идентитет може да се заклучи од околностите.

IV ПОСТАПКА ВО СЛУЧАЈ НА НЕЗАКОНСКО ОГЛАСУВАЊЕ/РЕКЛАМИРАЊЕ

ЧЛЕН 14

Доколку се утврди дека докторот првпат огласува или се рекламира себеси или здравствената установа спротивно на одредбите од овој Правилник, ќе му биде изречена **опомена од страна на Комисијата за стоматолошка етика и деонтологија**, која ќе се евидентира во досието на докторот во Регистерот на издадени, обновени и продолжени лиценци за работа кој го води Комората.

Доколку се утврди дека и по изречена опомена, членот на Комората повторно се рекламира спротивно на одредбите од овој Правилник, ќе се поведе постапка пред Судот на честа на Комората.

ЧЛЕН 15

Огласувањето и рекламирањето спротивно на одредбите од овој Правилник претставува **потешка повреда** во смисла на одредбите од Деловникот за работа на Судот на честа на Комората, како и повреда на одредбите од Кодексот на стоматолошка етика и деонтологија.

За сторената повреда, Судот на честа може да изрече една од следните мерки: опомена, јавна опомена, забрана за учество во работата на органите на Комората, времено и трајно одземање на лиценца и парична казна.

Начинот на водење на постапката и изрекување на мерките за сторени повреди се определуваат со Статутот на Комората и со Деловникот за работа на Судот на честа на Комората.

V. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

ЧЛЕН 16

Овој правилник влегува во сила со денот на донесување од Собранието на Комората.

Овој правилник ќе се објави во гласилото на Комората и на интернет-страницата на Комората.

СОБРАНИЕ НА СТОМАТОЛОШКА КОМОРА НА МАКЕДОНИЈА,

Претседател,
д-р Борис Стојанов

ОДЛУКАТА Е ДОНЕСЕНА НА ПРВАТА РЕДОВНА СЕДНИЦА НА СОБРАНИЕТО НА СТОМАТОЛОШКА КОМОРА НА МАКЕДОНИЈА СО 37 ГЛАСА „ЗА“, 10 „ПРОТИВ“ И 1 „ВОЗДРЖАН“

Врз основа член 21, став 1 шочка 22 од Статутот на Стоматолошката комора на Македонија (Службен весник на РСМ бр. 46/2023), **Собранието на Стоматолошката комора на Македонија**, на својата прва седница одржана на **12.04.2024** година, ја донесе следната

ОДЛУКА

за утврдување висина на членарина

Член 1

Висината на годишната членарина во Комората за 2024 година и во иднина се утврдува на износ од **2.400,00 денари**, со вклучен износ од 300,00 денари за потребите на формирање на Фонд за взаемна помош.

Член 2

За плаќања на годишна членарина кои ќе бидат извршени заклучно со 31.01.2025 година, ќе се пресметува членарина по износ кој е утврден пред донесување на оваа одлука, односно во износ од 1.500,00 денари, со вклучен износ од 300,00 денари за потребите на формирање на Фонд за взаемна помош.

Во рокот и висина на членарина определени во став 1 на овој член, се овозможува и **плаќање однапред на годишна членарина за повеќе години**, но најмногу во траење на еден лиценцен период на доктор на стоматологија.

Член 3

Одлуката ќе стапи на сила на денот на нејзиното донесување од Собранието, а ќе се **применува од 01.02.2025 година**.

СОБРАНИЕ НА СТОМАТОЛОШКА КОМОРА НА МАКЕДОНИЈА

**Претседател,
д-р Борис Стојанов**

ПРАВИЛНИКОТ НА ПРВАТА РЕДОВНА СЕДНИЦА НА СОБРАНИЕТО НА СТОМАТОЛОШКА КОМОРА НА МАКЕДОНИЈА Е УСВОЕН СО 37 ГЛАСА „ЗА“, 9 „ПРОТИВ“ И 1 „ВОЗДРЖАН“

Врз основа на член 136 став (3) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14, 10/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16, 37/16 и 20/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/19, 153/19, 180/19, 275/19, 77/21, 122/21, 178/21, 150/22, 236/22, 199/23, 236/23, 263/23, 30/24 и 74/24) и член 21 став (1) алинеја 15) во врска со член 78 став (1) алинеја 13) од Статутот на Стоматолошката комора на Македонија („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.46/23), Собранието на Стоматолошката комора на Македонија, на седницата одржана на 12.04.2024 година, донесе

ПРАВИЛНИК

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ВИСИНАТА НА ТРОШОЦИТЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ, ПРОДОЛЖУВАЊЕ И ОБНОВУВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦИТЕ ЗА РАБОТА НА ЗДРАВСТВЕНИТЕ РАБОТНИЦИ СО ВИСОКО ОБРАЗОВАНИЕ ОД ОБЛАСТА НА СТОМАТОЛОГИЈАТА

Член 1

(1) Во Правилникот за висината на трошоците за издавање, продолжување и обновување на лиценците за работа на здравствените работници со високо образование од областа на стоматологијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 115/17) во член 2 став (1) износите за висината на трошоците се менуваат и гласат:

- во точката 1. износот „2.800,00“ се заменува со износот „3.500,00“;
- во точката 2. износот „600,00“ се заменува со износот „1.000,00“;
- во точката 3. износот „2.600,00“ се заменува со износот „2.900,00“;
- во точката 4. износот „3.200,00“ се заменува со износот „3.500,00“;
- во точката 5. износот „60.000,00“ се заменува со износот „66.000,00“, а износот „30.000,00“ се заменува со износот „33.000,00“.

(2) Во став (2) точка 4., зборот „Пријавата“ се заменува со зборот „Барањето“.

- (3) Во став (6) точка 4., зборот „пријава“ се заменува со зборот „барање“.

Член 2

(1) Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе се објави по добивањето согласност од министерот за здравство.

(2) Овој правилник ќе се објави и во списанието на Комората и на интернет-страницата на Комората.

број 02-463/7

Скопје, 12.04.2024 г.

СОБРАНИЕ НА СТОМАТОЛОШКА КОМОРА НА МАКЕДОНИЈА

Претседател,
д-р Борис Стојанов

ФДИ ја откри кампањата „Среќна уста е... Среќен ум“ за Светскиот ден на оралното здравје за 2025 година

Кампањата за Светскиот ден на оралното здравје (WOHD) за 2025 година беше официјално претставена за време на Светскиот стоматолошки конгрес на FDI, кој се одржа во Истанбул на 12 септември 2024 година.

Со ова се одбележува втората година од кампањата за 2024-2026 година, „СРЕЌНА УСТА Е...“, која има за цел да инспирира трајни и позитивни промени преку едукација на луѓето за клучната улога што здравата уста ја игра во нашиот живот.

Со овој концизен, но ефективен слоган, ФДИ/FDI се надева дека ќе ја поедностави оралната здравствена грижа и ќе ја направи достапна, објаснувајќи ги придобивките јасно и без потреба од дополнителни објаснувања.

Од врската меѓу устата и телото до врската меѓу устата и умот!

Секоја година од оваа трогодишна кампања се фокусира на специфична тема што се усогласува со глобалните здравствени развојни трендови, особено по усвојувањето на Резолуцијата за оралното здравје на СЗО во 2021 година.

Во 2024 година, темата беше „СРЕЌНА УСТА Е СРЕЌНО ТЕЛО“, потенцирајќи ја силната врска помеѓу оралното здравје и општото здравје.

Во 2025 година, фокусот се префрла на врската меѓу устата и умот, со слоганот „СРЕЌНА УСТА Е... СРЕЌЕН УМ.“

Оваа кампања има за цел да ја подигне свеста за тоа како лошото орално здравје може негативно да влијае на квалитетот

на животот, истакнувајќи ја важноста на здравата уста за менталната благосостојба.

Кампањата ќе нагласи, на пример, како одржувањето на здрава уста може да придонесе за севкупната среќа, бидејќи устата, телото и умот се меѓусебно поврзани, и грижата за вашите заби и непца може значително да го подобри вашето целокупно благосостојба.

SKM MKD
Стоматолошка комора на
Македонија

Во случај на проблем направете „update“ или преинсталирајте.

USERNAME: број на лиценца

PASSWORD: последни шест (6) броја од ЕМБГ

<https://2025.world-dental-congress.org/En>

Shanghai China

9-12 September 2025

NATIONAL EXHIBITION & CONVENTION CENTER NECC

Почитувани соработници

Ве информираме дека Вашите стручни и научни трудови што планирате да бидат објавени за наредниот број во Vox Dentarii, пожелно е да ги доставите најдоцна до 10 февруари 2025. Дополнителни информации може да добите секој работен ден во Стomatолошката комора на Македонија или пак на телефон 02 3246 852.

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ТРУДОВИ

Прилог на „Vox Dentarii“

Ефективност на ласерската ретракција
на гингивата компарирано со
конвенционалната ретракциона метода

И. Стојаноски, М. Стојаноски, А. Мијоска

Ефективност на ласерската ретракција на гингивата компарирано со конвенционалната ретракциона метода

Иван Стојаноски¹, Магдалена Стојаноски¹,
Анета Мијоска¹

¹ Стоматолошки факултет, УКИМ, Скопје

Вовед

Еден од клучните елементи за успешна изработка на фиксно-протетичките конструкции, особено при субгингивална препарација е добивањето на точен и прецизен отпечаток¹. Тоа значи соодветна подготовка на гингивалниот сулкус со цел да се овозможи пристап до демаркационата линија на препарација и околните анатомски структури кои ќе овозможат

соодветна репродукција и изработка на конструкција со добро гингивално налегнување².

Епителното ткиво на гингивалниот сулкус е мошне осетливо на загубата на сврзоткивниот атачмент, и секое негово оштетување може да доведе до појава на апикална рецесија³. Затоа постапките за гингивална ретракција треба да се изведат на начин кој нема да го повреди слојот на базални клетки, или клетките на сврзото ткиво со цел да се избегне рецесија на гингивата поврзана со ткивниот одговор⁴.

Гингивалната ретракција или поместувањето на гингивата во вертикален и хоризонтален правец е реверзибилна постапка која е особена важна за современите

методи на дигитално отпечатување со интраорален скенер, затоа што светлосниот зрак треба да навлезе и соодветно ги отслика маргините на препарираниот заб⁵.

Постојат повеќе методи за гингивална ретракција и тоа се: механички, хемиски, хируршки и ласерски метод. Користењето на конвенционалниот физичко-хемиски метод за ретракција на гингивата, со конци импрегнирани во средства на база на алуминиум хлорид за хемостаза на крварењето од сулкусот после препарацијата на забите е сеуште најчесто употребувана метода⁶.

Мекоткивните диодни ласери кои се користат во секојдневната стоматолошка пракса се со повеќе индикации: сечење на

Абстракт

Introduction

One of the key elements for the successful fabrication of fixed prosthetic constructions, especially in subgingival preparation, is obtaining an accurate and precise impression. Gingival retraction plays an important role in reproducing the preparation margin and other anatomical details, regardless of whether a conventional or digital impression method is used. Lasers in dentistry have enabled the use of new and modern therapeutic options in the displacement of the marginal gingiva.

Objective

This study aims to compare two gingival retraction methods in manufacturing fixed prosthetic constructions: the conventional mechanical-chemical method with a cord and laser-guided retraction.

Material and methods

The study was conducted on 20 patients after tooth preparation for all ceramic fixed constructions. In 10 patients, conventional gingival retraction was performed with i-PAK ULTRA I retraction cord impregnated with aluminum chloride solution, in the rest, a soft tissue diode laser SOGA with a wavelength of 980 μm was used.

Results

Several parameters were examined in both groups of subjects, such as the time required to perform the retraction, the presence of a subjective symptom of pain, bleeding, and moisture in the gingival sulcus, and the depth of gingival retraction in the vertical direction. The laser-guided retraction procedure showed significantly better results in terms of all parameters. It was performed

in a shorter time interval of 30 seconds compared to 3 minutes, with less pain and minimal presence of moisture and blood in the sulcus.

Conclusion

Both procedures allow for adequate retraction and exposure of the anatomical elements during the impression. However, laser retraction is easier and faster to perform. The procedure is painless, with greater comfort for the patient and successful control of bleeding and moisture. The conventional method provides greater vertical dislocation, but it takes longer and is more unpleasant for all subjects.

Keywords

retraction, gingiva, diode laser, metal-free ceramics.

мекото ткиво, френулектомии, гингивектомии, физиотерапија на зглоб, белеење на заби, стерилизација на канали како и ретракција на гингива за земање на отпечаток. Карактеристиките на ласерските системи зависат од типот и брановата должина на ласерскиот зрак⁷.

Ефективноста на ласерската ретракција се одвива преку отстранување на околу 200 μm од епителот во гингивалниот сулкус во брза и безболна постапка. Ласерскиот зрак доведува до фотоаблација, вапоризација и инцизија на ткивото на 100-150 $^{\circ}\text{C}$ без крварење и болка. Епителната рана зараснува брзо, без лузна и инфламација⁸.

Оваа студија има за цел да направи споредба помеѓу две методи на гингивална ретракција при изработката на фиксни протетски конструкции, конвенционален механичко-хемиски метод на ретракција со конец и ласерски водена ретракција.

Материјал и метод

Вкупно 20 испитаници кои имаа потреба од изработка на фиксни протетички конструкции од безметална керамика во горна и долна вилица во фронтална и бочна регија беа вклучени во истражувањето. Првата група беше третирана на конвенционален механичко-хемиски начин со употреба на гингивален конец i-PAK ULTRA 000 (I Dental, Литванија) и средство за импрегнација Hemostatic Solution - топикален раствор од алуминиум хлорид (I Dental, Литванија). После препарирањето на забот за целосно-керамичка коронка со заоблена стапалка локализирана на влезот на гингивалниот сулкус внимателно се аплицираа импрегрираните конци околу забното трупче со пластичен инструмент. Конците со одредена должина според дијаметарот на трупчето се импрегнираат во хемостатскиот раствор во времетраење од 2 минути. Потоа секој конец се аплицираше на влезот на сулкусот и остави да отстои 2-3 минути по што се отстрани со пинцета. Сулкусот се промива и суши со воден и сув воздушен спреј за да се отстранат сите заостанати течности и потоа се изврши дигитално отпечатување со интраорален скенер (Хелиос 500, Changzhou Sifary Medical Technology, Кина) и конвенционално со еднофазна метода и еластомерни отпечаточни маси (слика 1).

Слика 1. Конвенционална подготовка на гингивален сулкус

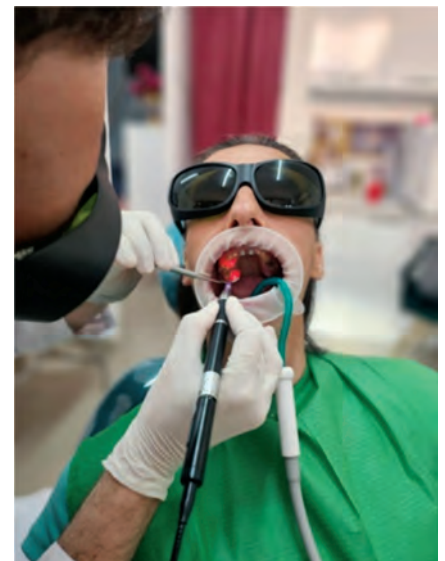
Кај втората група десет испитаници се употреби мекоткивен дидоден ласер SOGA-I Laser Type IV, InGasp diode laser (Shenzhen Soga Technology, Кина) со инфрацрвена бранова должина од 980 μm и неиницирачки продолжетоци со фиброоптички влакна. Влакната на ласерот имаат различна дебелина (200-400 μm) и должина (4, 7 и 9 mm) зависно од забот и регијата која се третира и може соодветно да се повијат под агол за полесен пристап до самиот сулкус (Слика 2).

Слика 2. SOGA, диоден мекоткивен ласер

Се употребуваат неиницирачки продолжетоци кои немаат можност да го сечат ткивото туку се безконтактни. Ласерот поседува софтвер со повеќе интегрирани програми и дава автоматски подесувања за начинот на работа кога ќе се одбере потребниот модул – ретракција на гингива. За извршување на овој третман зракот е континуиран со јачина од 1,5W и бранова должина 980 μm , а во менито на дисплејот се прикажува и точната дебелина на продолжетокот кој се употребува 400 μm . Оптичкото влакно се поставува во гингивалниот сулкус на

длабочина од 1mm, а ретракцијата се изврши со 1-2 кружни циркуларни движења околу забното трупче за време од 15 секунди (слика 3).

Слика 3. Ласерски водена гингивална ретракција

После завршувањето на ласерската ретракција се направи миене и сушење на сулкусот и во следната фаза се земаа конвенционален и дигитален отпечаток.

Резултати

Времетраењето на постапката за поставување на конецот за ретракција кај 3 пациенти од првата конвенционална група се одвиваше во просек 3 минути по забно трупче, а кај 7 испитаници 2 минути по забно трупче, зависно од локализацијата и пристапноста за работа. Кај 7 пациенти кои имаа пообемна протетичка реконструкција со 10 препарирани заби во максилна и мандибула во фронтална и бочна регија, постапката на апликација на ретракциони конци траеше вкупно 40 минути и за двете вилицы. И кај

останатите 3 пациенти со 10 заби во горна и 10 заби во долна вилица вкупно 60 минути. Кај 8 испитаници од групата имаше крварење при отстранување на самите конци за ретракција. Сите 10 испитаници дадоа податоци за постоење на осетливост и слаба болка при поставување на забните конци во пародонталниот сулкус.

Кај испитаниците од втората група времетраењето на постапката на ретракција на гингивата со мекоткивен диоден ласер траеше сигнификантно пократко време споредено со првата група. Кај 4 испитаници траеше 15 секунди по забно трупче, што значи при десте препарирани заби во горна и десет во долна вилица вкупно 300 секунди или вкупно 5 минути за двете вилици. Кај 4 пациенти времето изнесуваше 20 секунди по забно трупче или вкупно за двете вилици 400 секунди или 6,5 минути. Кај 2 пациенти времето изнесуваше 25 сек по забно трупче или вкупно за двете вилици 500 секунди или 8 минути. Ниту еден од 10 испитаници од групата немаше пријавено присуство на осетливост и болка при изведувањето на самата постапка, кај 4 пациенти постоеше минимално крварење од сулкусот кое се смири непосредно пред отпечатувањето.

Дискусија

Прецизноста и вклопувањето на фиксните конструкции зависи од експонирањето на маргиналната граница на забот што треба да се реставрира без оглед на методата на отпечатување. Постојат повеќе начини на маргинална ретракција и таа треба да се одвива во два правца (апикално и латерално). Потребно е да се обезбеди минимално латерално поместување од околу 0.2 mm за да се овозможи лесен проток на течниот силиконски отпечаточен материјал⁹. Исто така, не смее да се занемари фактот дека ретракционите постапки можат да доведат до повреда на базалниот епителен слој и сврзното ткиво со соодветно последователно повлекување на гингивата¹⁰.

Истражувањата покажале дека најголем процент на стоматолози се уште употребуваат некоја од конвенционалните методи, додека помал број се одлучуваат за електрохирурска и ласерска ретракција¹¹. Кога станува збор за ласерски водена ретракција денес постојат неколку различни типови на ласерски сис-

теми со различна бранова форма и должина¹². Диодните ласери се помалку траматски за гингивалното ткиво и предизвикуваат минимално ткивно оштетување кога се употребуваат со соодветна моќност и на тој начин се превенира и повлекувањето на гингивалното ткиво¹³. Ласерските хируршки рани зараснуваат пер секундам, а инцизијата покажува дисорганизиран распоред на фибробластите што дополнително води кон помала контракција на ткивото и презервација на маргиналната гингивална граница¹⁴.

За разлика од резултатите добиени од нашата студија, според истражувањето на Dawani и сор. диодниот ласер произведува поголемо средно странично поместување на гингивата ($0,48 \pm 0,10$ mm) од крајот за ретракција ($0,44 \pm 0,11$ mm)¹⁵.

Хемостатските карактеристики на ласерите ја олеснуваат постапката на дигиталното скенирање затоа што коагулацијата овозможува сува и чиста површина неопходна за продор на оптичкиот зрак¹⁶.

Заклучок

Утврдено е дека ретракцијата и поместувањето на гингивата добиени со помош на диоден ласер од 980 nm е слично на поместувањето кое беше добиено со конвенционалната метода, но техниката со крајот обезбеди подобро вертикално поместување.

Во однос на времетраењето на постапката ласерската ретракција се покажа како супериорна затоа што при конвенционалниот метод на поставување на забните конци, на терапевтот му е потребно многу подолго време на работа. Во однос на комфортоот од постапката пациентот чувствува поголема болка и нелагодност при поставувањето на самите конци, додека крварењето и влажноста се присутни во текот на дигиталното отпечатување односно и после отстранувањето на конците.

Примената на современиот начин на ретракција на гингивата со мекоткивен диоден ласер, значително го скратува времетраењето на целата постапка што е од круцијална важност за терапевтот и пациентот. Осетливоста, болката и нелагодност не се присутни кај пациентот за време на третманот, контролата на крварењето и влага се значително потенцирани што е исклучително важен фактор при дигитално отпечатување.

Би можело да се заклучи дека ласерската технологија е ефикасна и безбедна во постапките на гингивална ретракција, сепак потребни се повеќе истражувања и поставување на протоколи за да се подобри нивната безбедност и овозможи поголема примена во секојдневната клиничка работа.

Литература

1. Tamim H, Usumeze A, Franzen R. Effectiveness of laser-assisted gingival troughing and conventional gingival displacement methods in fixed prosthodontics: A systematic review. *The Journal of Prosthetic Dentistry*. 2024;
2. Donovan TE, Chee WW. Current concepts in gingival displacement. *Dent Clin North Am*. 2004; 48 (2): 433-44.
3. Prasad KD, Hegde C, Agrawal G, Shetty M. Gingival displacement in prosthodontics: A critical review of existing methods. *J Interdiscip Dentistry* 2011;1:80-6.
4. Donovan TE, Cho GC. Predictable aesthetics with metal/ceramic and all-ceramic crowns: The critical importance of soft-tissue management. *Periodontol* 2000 2001; 27(1): 121-30.
5. Baba NZ, Goodacre CJ, Jekki R, Won J. Gingival displacement for impression making in fixed prosthodontics: contemporary principles, materials, and techniques. *Dent Clin North Am*. 2014; 58 (1): 45-68.
6. Tao X, Yao JW, Wang HL, Huang C. Comparison of Gingival Troughing by Laser and Retraction Cord. *Int J Periodontics Restorative Dent*. 2018; 38(4): 527-532.
7. Sorrentino R, Ruggiero G, Zarone F. Laser systems for gingival retraction in fixed prosthodontics: A narrative review. *J Osseointegr* 2022; 14(1): 1-5.
8. Luca Solimei1 Andrea Amaroli . Gingival Retraction with 980-nm Diode Laser Compared to Double-Cord Technique: An In vitro Study
9. Marguaritha Stuffken, Farhad Vahidi. Preimpression troughing with the diode laser: A preliminary study. *The Journal of Prosthetic Dentistry*, Volume 115, Issue 4, 2016, Pages 441-446
10. Dawani M, Sathe S, Godbole SR. Comparative evaluation of clinical efficacy of two new gingival retraction systems - An in vivo research. *Int J Sci Res* 2016; 5: 4-10. 2.
11. Marsch A. Use of a diode laser for gingival troughing in conservative and prosthetic dentistry. *Int Mag Laser Dent* 2013:30-1.
12. Singh DK, Gupta P, Bhatnagar A. Gingival displacements options in prosthodontics: A critical review on recent advances. *J Adv Res Dent Oral Health* 2016; 1: 13-21.
13. Gherlone EF, Maiorana C, Grassi RF, Ciancaglini R, Cattoni, F. The use of 980-nm diode and 1064-nm Nd: YAG lasers for gingival retraction in fixed prosthesis. *J Oral Laser Appl* 2004; 4: 183-90.
14. Parker S. The use of lasers in fixed prosthodontics. *Dent Clin North Am* 2004; 48: 971-98.
15. Abdel Gabbar F, Aboulazm SF. Comparative study on gingival retraction using mechanochemical procedure and pulsed Nd = YAG laser irradiation. *Egypt Dent J* 1995; 41(1): 1001-6.
16. Marsch A. Use of a diode laser for gingival troughing in conservative and prosthetic dentistry. *Int Mag Laser Dent* 2013:30-1.

Упатство за авторите

Уредувачкиот одбор на „Vox Dentarii“, Ве информира дека списанието има меѓународен уредувачки одбор и во него ќе има можност да се објавуваат стручни, научни, ревијални трудови и прикази на случај. Препорачливо е трудовите да бидат исклучиво од праксата или пак да содржат популарни и најнови информации од одредена област или теми кои ќе бидат корисни за сите нас стоматолозите - практичари.

Сите оние кои сакаат да печатат во „Vox Dentarii“ се должни да се придржуваат кон правилата за подготовка на трудовите, а уредувачкиот одбор нема да ги прифати на разгледување и рецензија трудовите кои не се подготвени според цитираните правила и посочениот пример.

Подготвениот труд може да се испрати по пошта (CD или DVD) или електронски.

Ако изборот на испраќање е преку пошта адресата е следна:

Стоматолошка комора на Македонија
Ул: „Балзакова“ бр. 32
за „Vox Dentarii“
Главен и одговорен уредник
Проф. д-р Марија Стевановиќ

Трудовите се испраќаат на следниве e-mail адреси:

на главниот и одговорен уредник:

e-mail: skm@skm.mk

или пак на официјалната адреса на Стоматолошката комора на Македонија: skm@skm.mk

Стручните трудови се рецензираат од рецензенти од соодветната област. Рецензиите се „двојно слепи“ односно, авторите не знаат кои им се рецензенти, а рецензентите не ги знаат авторите.

ПОДГОТОВКА НА РАКОПИСОТ

Секој составен дел од трудот треба да започне со нова страница. На пр: насловна (прва страница), апстракт со клучни зборови, вовед, материјал и метод, ре-

зултати, дискусија, референци и прилог од табели, графикони, слики или илустрации со легенди. Сите страници, започнувајќи од насловната, треба да бидат нумерирани во десниот долен агол.

Прва страница - насловна страница треба да ги содржи следните податоци:

Наслов на трудот отчукан со големи букви. Препорачливо е насловот да биде кус, јасен и информативен;

Полното име и презиме на авторот или авторите, отчукани со мали букви. Во продолжение титулата на секој од учесниците во трудот, институцијата каде е вработен, e-mail, адреса и контакт телефон;

Податоци на контакт лицето со кое ќе се кореспондира во врска со ракописот (име и презиме, институцијата каде е вработен, e-mail, адреса и контакт телефон).

Од авторите кои се наведени како учесници во трудот се очекува активно да учествувале во изработката на трудот која подразбира идеја за изработка, структура и концепција на ставените цели и финална обработка на ракописот. Имено, учеството во работата на секој цитиран автор ја дефинира одговорноста по однос на одредени поставки на приложената содржина. Пасивно допишување на учесници во трудот, учесници-коавтори на ракописот кои само финансиски го подржуваат трудот и немаат друга дефинирана обврска во реализација не е дозволена. Секој автор треба да има точно дефинирана задача која е негова одговорност.

Редоследот на авторите во трудот е заедничка одлука на сите учесници освен на првиот автор, кој е носител на трудот и кој има најголем ангажман во неговата реализација. Првиот автор не мора да биде и контакт лице за кореспонденција.

Втора страница (апстракт). Апстрактот треба да биде кус извадок на рако-

писот. Тој треба да биде напишан во структуриран облик. Структурираниот апстракт подразбира поодделно да ги содржи сите делови на трудот започнувајќи од цел, материјал и метод, резултати и заклучок. Воведот не е задолжителен, но ако авторите сметаат дека е потребен или неопходен, може да биде составен дел на апстрактот. Во овој случај тој треба да биде кус, содржаен, на кој ќе се надоврзе целта која во апстрактот е посебен дел. Во делот - материјал и метод, се посочуваат групите испитаници, и критериумите кои се применети. Во случај кога се користи медицина, задолжително се цитира производителот, градот и земјата. Ако е применета апаратура, тогаш се именува апаратот со битните карактеристики и повторно производителот, градот и земјата. Во делот резултати, се изложуваат само значајните параметри и сигнификантните наоди. Заклучокот треба да биде посебен сегмент и треба да биде кус одговор на поставената цел.

По должина апстрактот треба да содржи најмногу 250 зборови.

Апстрактот завршува со клучни зборови, кои најмалку треба да бидат три а најмногу пет. Клучните зборови кои треба да бидат искористени од термините што се цитирани на листата од Index Medicus (MeSH).

Вовед. Третата страница треба да ја започнете со вовед. Опширен и тематски неповрзан вовед со целта не е препорачлив. Воведот треба да биде кус, а во неговата содржина треба да бидат цитирани само референци кои се строго поврзани со поставената цел со која, всушност, завршува воведот. Во воведот посебно јасно треба да се посочи оправданоста на трудот. Во него строго се забранува истакнување на резултати од спроведеното истражување и дискусија по однос на разработениот проблем. На крајот од воведот, во последниот пасос, се истакнува целта на студијата.

Материјал и метод. Прецизно и јасно, најнапред осврнете се на материјалот,

а потоа и на методот на работа. На крај од овој сегмент посочете ја и статистичката метода која е применета за обработка на добиените податоци.

Во поделот материјал, изнесете ги критериумите според кои е направена селекцијата на испитаниците, а кои се вклучени во студијата. Потоа, поодделно опишете ги групите кои се распределени по бројност, групирани во испитувана, контролна група, по потреба подгрупа, всушност онака како што сте ја дизајнирале студијата.

Потоа, истакнете ги применетите методи. Ако е во прашање апаратура која сте ја примениле, подробно опишете ја применетата опрема со посочен производител, модел, град, земја. Обрнете посебно внимание на перформансите што сте ги искористиле во истражувачката цел, нив потенцирајте ги на начинот на кој сте ги примениле. Посочете ги јасно и прецизно. Ако се применувани лекови, пожелно е да биде употребено генеричкото име на лекот со точно наведување на сите податоци кои опфаќаат назив на производителот, град, земја. Посебно истакнете го начинот на примена, обликот и дозирање на лекот.

Доколку методот е употребуван и публикуван во трудови, каде овој метод е веќе применет, повикајте се на референцата од каде Ви е искористен податокот.

Во поделот статистичка обработка на податоците, цитирајте ја статистичката метода што била користена во обработката на податоците. Статистичката обработка на податоци приложете ја јасно и во детал, со цел да биде пристапна до секој консумент.

Резултати. Резултатите од истражувањето може да ги приложите текстуално, во облик на табели, графици или пак илустрирано со оригинални и изворни фотографии.

Вообичаено, во делот резултати не пожелно е наодите да бидат следени со Ваши сопствени видувања и коментари или, пак, да бидат поврзувани со цитати од литературата.

Исти резултати не треба да се повторуваат во табели и графикони истовремено. Изборот за обликот на објавување на резултатите го прават авторите, но не пожелно е да се дуплираат. После секој табеларен и графички приказ следи текстуален опис кој треба да ги

истакне само најважните наоди. Не се оправдува опширно и темелно текстуално толкување на графиконот или на табелата, тоа непотребно го оптоварува текстот. Бројот на табелите, графичките и сликите не е ограничен, но од Вас се очекува да ги сведете на неопходен минимум. Во делот резултати, одберете за секој толкуван параметар најсоодветен приказ (табела, график или фотографија), изнесете ги најнеопходните наоди текстуално без сопствен коментар или заклучок и не ги повторувајте резултатите преобликувајќи едни исти наоди во табела, графикон или текст. Фотографиите може да Ви бидат цврст аргумент на Вашиот наод, но приложете само она што е вредно и неопходно да се види. Секојдневни, познати и незначајни состојби немојте да ги фотодокументирате.

Посебен прилог на делот резултати се табелите, илустрациите (графикони и фотографии).

Секој од нив треба да е на посебна страница.

Табелите треба да бидат обележени со арапски бројки, едноподруго според појавувањето во текстот. Над секоја табела оформете наслов, кус, информативен, но доволно јасен кој ќе се однесува на параметрите што се содржина на табелата. Секоја табела треба да содржи колони и редови во кои описно, со полн наслов или кратенка, ќе посочат одредени параметри. Секоја табела треба да биде цитирана во текстот, онаму каде авторите сакаат да биде поставена. Во текстот табелата се цитира со бројот што и припаѓа и насловот.

Ако во табелата се користени кратенки кои не се стандардизирани, тогаш под секоја табела со фуснота се објаснуваат кратенките. За фусноти користете познати симболи. Во вакви ситуации како најчести се користат следните фусноти: *, #, и др.

Табелите дизајнирајте ги без вертикални линии, а разграничувањето во вертикална димензија направете го оставајќи доволен простор во колоните.

Илустрациите (графиконите, фигурите и фотографиите) цитирајте ги во текстот исто како и табелите, посочувајќи го бројот и насловот.

Графиконите нумерирајте ги според појавување во текстот. Пожелно е гра-

СТРУЧНИТЕ ТРУДОВИ ТРЕБА ДА СЕ ПОДГОТВАТ НА СЛЕДНИОТ НАЧИН:

- Word документ напишан со фонт „ariel“ или „times new roman“, со македонска поддршка.
- Текстот да се пишува со големина на букви 12 (points).
- Покрај тоа што фотографиите се поставени во рамките на текстот, задолжително е истите да се приложат поединечно (засебно), заради поквалитетно печетење.
- Табелите, доколку се фотографии, да се приложат како фотографии (во и засебно од текстот). Доколку табелите се авторски, да се приложат во excel.
- Апстрактите на англиски јазик да бидат со наслов.

фиконите да бидат изработени во *Excel*, а до редакцијата да бидат доставени електронски или во материјална форма.

Фотографиите нумерирајте ги според редот на појавување во текстот, исто како кај табелите и графиконите. Сликите обележете ги со арапски бројки и оформете наслов и легенда, а потоа поставете ги во текстот каде што сте ги предвиделе. Сликите може да бидат црно бели или во боја, изборот го прават авторите. Пожелно е фотографиите да бидат со резолуција 300 и да бидат доставени до редакцијата во TIF или JPG формат.

Ако во текстот предвидувате фотографија од лице, тогаш за тоа ви е потребна писмена согласност за објава во јавност, која ќе ја приложите во Редакција. Во спротивно, треба да преземете активности со која ќе овозможите лицата да бидат физички препознатливи.

Дискусија. Во овој сегмент е предвидено јасно да ги изнесете вашите видувања и ставови по однос на испитуваниот проблем. Не ги повторувајте веќе образложените резултати, но искористете ги интерпретираните наоди за да ги компарирате со наоди на други автори чиј предмет на истражување е сроден со вашиот избор. Дебатирајте преку добиените наодите од студијата, спротиставувајќи се или, пак, потврдувајќи ги резултатите со други релеван-

тни истражувања. Посебно е важно, во овој дел да се потенцира важноста на студијата, апликативноста или научниот придонес.

Делот дискусија завршува со заклучок кој се надоврзува на дискусијата и е спонтан завршеток на студијата. За делот заклучок не е предвиден посебен сегмент. Всушност, во последниот пасос потенцирајте го заклучокот кој треба да биде одговор на поставената цел. При оформување на заклучокот водете се од целта. Имено, заклучете го она што ви е зададено како задача во целта, онака како што произлегува од добиени резултати на истражувањето. Избегнувајте да поддржувате тврдења за кои немате покритие од спроведеното истражување или, пак, да давате приоритети при состојби кои докрај не се дефинирани. Доколку изборот на темата дозволува, пожелно е да произлезат одредени препораки со кои ќе ја истакнете важноста на студијата.

Референци. Во текстот референците се одбележуваат со арапски бројки во заграда во фронт формат суперскрипт, според редот на појавување во текстот - *ванкуверски начин на цитирање*. Секоја од референците добива последователен број започнувајќи од првата и завршувајќи со последната референца. За цитирање на референците во делот литературата користете ги инструкциите на примерите кои следат, за трудови во списанија, извадоци од книги, монографии, магистерски и докторски трудови.

Непублицирани трудови, податоци од лични комуникации не треба да ги користите како литературни извори на кои се повикувате во текстот. Трудови прифатени за печат можете да ги користите како валидни референци, но во референцата на местото списание, број, волумен страница заменете ја со терминот “во печат”.

Vox Dentarii ракописите ќе ги хонорира со 2.000 денари за секој труд што ќе биде отпечатен во некој од броевите на списанието, а годишно ќе биде избран најдобар труд кој ќе биде награден со хонорар во висина од 6.000 денари.

Цитирање референци во текстот

Во текстот референците се цитираат со посочување на првиот автор ако се работи за еден, а ако во трудот учествуваат два автори, тогаш се именуваат двата.

Пр. Shukla⁽¹⁾ “известува дека...” или He и Cai⁽²⁾ “соопштуваат...”

Shukla A. Potentially malignant disorders of the oral cavity: a clinical study.

Indian J Otolaryngol Head Neck Surg. 2014 Jan;66(1):79-85

He J, Cai Y. The over-expression of STAT1 and IFN-gamma in lesions of human oral lichen planus. Sichuan Da Xue Xue Bao Yi Xue Ban. 2014;45(1):70-3.

Ако во текстот се појавуваат референци со повеќе од два автори, тогаш се именува првиот автор се дополнува со додавката соработници во скратен облик.

Пр. Budimir и соp.⁽³⁾ “изјавуваат дека...”

Budimir V, Richter I, Andabak-Rogulj A, Vučićević-Boras V, Budimir J, Brailo V. Oral lichen planus - retrospective study of 563 Croatian patients. Med Oral Patol Oral Cir Bucal. 2014;19(3): 255-60.

Референците кои се цитираат во текстот, не мора да започнуваат или завршуваат со презимето на авторот/авторите. Имено, ако текстот дозволува референцата/ референците може да се наведе само со нејзиниот број од литературата ставен во заграда.

Пр. поедини автори^(1,2,3,4) “сугерираат дека...” . Во овој случај од литературата се преземаат сите претходни, вклучувајќи го и овој што следи т.е. четвртиот.

Rivarola de Gutierrez E, Innocenti AC, Cippitelli MJ, Salomón S, Vargas-Roig LM. Determination of cytokeratins 1, 13 and 14

in oral lichen planus. Med Oral Patol Oral Cir Bucal. 2014;19(4): 359-65

Цитирање референци во делот литература

Во литературата може да бидат цитирани трудови во стручни и научни списанија, книги, монографии, магистерски, докторски трудови и др.

Примери за начин на цитирање:

Референци од стручнонаучно списание

Cetin Ozdemir E, Eksi F, Senyurt SZ. A case of gingival myiasis caused by Wohlfahrtia magnifica. Mikrobiyol Bul. 2014;48(3): 512-7.

Референци од зборник на трудови од стручни манифестации

Foteva K, Majstorceva M, Pavleska M, Popovska M, Georgievska E. Dental Injuries to School Children. 18th BaSS Congress, Skopje, Macedonia, Abstract book, 2013:377.

Книги и монографии

Regeza JA, Sciubba JJ. Oral pathology, clinical pathologic correlations. 3 rd ed. Philadelphia, Pensilvania: W.B. Saunders company,1999:120-126.

Магистерски и докторски дисертации

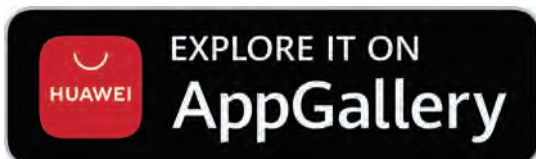
4. Атанасовска-Стојановска А. Влијанието на нивото на функционалната способност на имунокомпетентните клетки Т,Б и НК (natural killer) врз појавата и текот на пародонталната болест кај младата популација (магистерски труд) Скопје, Македонија; Стоматолошки факултет, 2002:87.

Почитувани соработници

Ве информираме дека Вашите стручни и научни трудови што планирате да бидат објавени за наредниот број во Vox Dentarii, пожелно е да ги доставите најдоцна до 10 февруари 2025.

Дополнителни информации може да добиете секој работен ден во Стоматолошката комора на Македонија или пак на телефон 02 3246 852.

Известување за најавување и користење на мобилната апликација skm.mkd

Почитувани, ве известуваме дека од 16.09.2024 најавувањето на мобилната апликација SKM MKD ќе биде **ОВОЗМОЖЕНО САМО ОД ТЕЛЕФОНСКИОТ УРЕД КОЈ ГО КОРИСТИТЕ ВО МОМЕНТОТ**.

При најава од уред кој е во сопственост на друго лице, Вашиот пристап до апликацијата ќе биде **БЛОКИРАН**, со што ќе бидете **оневозможени да ја користите апликацијата и да Ви се регистрираат бодови за учество на настаните од КСУ**. Докторите кои ќе го променат својот мобилен телефон, ќе треба да поднесат барање за ресетирање на апликацијата, до Комората.

QR КОДОТ ЗА РЕГИСТРАЦИЈА НА УЧЕСТВО НА НАСТАНИТЕ ОД КСУ ЌЕ БИДЕ АКТИВЕН САМО СО ДОДАВАЊЕ НА ВАША СЛИКА НА МОБИЛНАТА АПЛИКАЦИЈА.

waterpik

ПОЛЕСЕН И ПОЕФИКАСЕН НАЧИН ЗА
ЧИСТЕЊЕ НА ВАШИТЕ ЗАБИ И НЕПЦА

ULTRA WATER FLOSSER & CORDLESS PLUS

www.waterpik.mk